

Sygn. VPa 48/13

VPz 57/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska

Sędziowie: SSO Mariola Mastalercz

SSR del. Urszula Sipińska-Sęk (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa B. B. (1)

przeciwko (...) w R.

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda B. B. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 21 grudnia 2012r.

sygn. IV P 56/12

1. oddała apelację powoda B. B. (2) i zasądza od powoda B. B. (2) na rzecz pozwanego (...) w R. kwotę 900,00 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

2. oddała zażalenie pozwanego (...) w R. i nie obciąża go kosztami postępowania zażaleniowego,

Sygn. akt V Pa 48/13

V Pz 57/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 marca 2012 roku pełnomocnik powoda B. B. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) w R. odszkodowania w wysokości 11.240,40 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 tytułu zaniżenia przez pracodawcę ilości należnych akcji pozwanej (...). Wnosił także o zasądzenie kosztów procesu.

Pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Podniósł również zarzut przedawnienia co do odszkodowania za nieuzyskaną ilość akcji na podstawie art. 291 § 1 kp.

W piśmie z dnia 21 marca 2012 roku pełnomocnik powoda rozszerzył powództwo o kwotę 18,78 złotych i wniósł o zasądzenie odszkodowania w kwocie 7.098,84 złotych z tytułu zaniżenia przez pracodawcę ilości należnych akcji pozwanej kopalni oraz kwoty 728 złotych z tytułu odszkodowania za dywidendę w zakresie zaniżonej ilości akcji.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2012 roku, wydanym w sprawie IV P 56/12, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Belchatowie oddalił powództwo, nie obciążał powoda B. B. (1) na rzecz pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto Sąd Rejonowy przejął na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe.

Sąd Rejonowy ustalił, że B. B. (1) jest zatrudniony w (...) w R. poprzednio (...) w R. od dnia 14 marca 1986 roku do chwili obecnej na stanowisku operator spycharek.

W dniu 3 grudnia 1998 roku został dokonany akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego (...) w R. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na mocy aktu komercjalizacji (§ 9) uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Spółki należącej do Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200).

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1998 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. wpisał do rejestru handlowego (...) S.A. w R.. W związku z komercjalizacją Przedsiębiorstwa Państwowego Kopalnia (...) powstała (...) S.A. Kapitał zakładowy spółki wynosi 1.145.000.000 złotych i dzielił się na 114.500.000 akcji imiennych.

W dniu 8 lutego 1999 roku została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Kopalnią (...) S.A. w R. umowa zlecenia nr (...) na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której pozwana spółka zobowiązała się m. in. do przyjęcia świadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 roku, sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym.

W dniu 2 marca 2005 roku powód zawarł ze Skarbem Państwa umowę nieodpłatnego zbycia 1353 sztuk akcji (...) Spółki Akcyjnej o wartości nominalnej 10 złotych każda.

W dniu 24 sierpnia 2009 roku Komisja Weryfikacyjna uznała, że powód w okresie od dnia 14 marca 1986 roku do 3 lipca 1989 roku oraz od dnia 2 października 1989 roku do 31 stycznia 2007 roku pracował jako górnik kopalni odkrywkowej.

W pozwanej kopalni obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy (ZUZ) (...) z dnia 1 września 1992 roku. Pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowisk pracy, na których zatrudniony był powód, do stanowisk pracy, na których praca zaliczana była w wymiarze półtorakrotnym.

Na skutek braku kwalifikowania stanowisk powód został zaliczony do 8 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce.

Protokołem Dodatkowym (...) z dnia 27 października 2006 roku zmieniono obowiązujący w (...) B. ZUZ, m.in. w zakresie określania stanowisk i kategorii zaszeregowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych. Według nowej regulacji wewnętrznej powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtora krotnym w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie określenia

niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty z dnia 23 grudnia 1994 roku (Dz. U. z 1995r. Nr 2, poz. 8).

Z dokonanej w dniu 16 listopada 2006 roku przez strony układu zbiorowego (stronę związkową i pracodawcę) wykładni postanowień zawartych w Protokole Dodatkowym (...) do (...) Pracy (...) z dnia 1 września 1992 roku wynika, iż wolą stron przy podpisywaniu przedmiotowego Protokołu, z uwagi na upływ terminów do składania reklamacji, co do okresu zatrudnienia w Spółce, nie było stwarzanie podstaw do weryfikowania uprawnień pracowników do zrealizowanego prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (...) S.A.

Uchwała Walnego Zgromadzenia z dnia 37 października 2010 roku określiła, że kwota 238.160.000 złotych została przeznaczona na wypłatę dywidendy.

W 2008 roku Kopalnia po raz pierwszy wypłaciła dywidendę w wysokości po 2,08 złotych brutto za akcje.

Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 staż pracy do akcji wynosił na dzień 29 września 2004 roku ponad 26 lat 8 miesięcy 20 dni. Takie przeliczenie stażu pracy uprawniało powoda do 1903 sztuk akcji.

W dniu 2 lipca 2010 roku została zawarta przez powoda i Skarb Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa umowa zamiany akcji.

W dniu 1 września 2010 roku została zarejestrowana spółka (...) S.A. połączenia (...) S.A. do Spółki (...) S.A. W 2010 roku akcje (...) S.A. w R. uległy konwersji na akcje (...). Po konwersji akcji (...) S.A. w R., na akcje (...) S.A. powód otrzymał 1211 sztuk natomiast gdyby prawidłowo zakwalifikowane zostało jego miejsce pracy otrzymałby 1704 sztuk.

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty pozwany poinformował powoda iż uznało roszczenie w zakresie wypłaty dywidendy za 2008 rok po czym przekazało je powodowi na konto 1144 złote z tytułu zaniżonej dywidendy. Natomiast żądanie co do odszkodowania za zaniżoną ilość akcji odpowiedź zostanie udzielona po rozstrzygnięciu tej kwestii przez Sąd Najwyższy.

W dniu 29 czerwca 2010 roku zostało wydane Zarządzenie nr (...) Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego (...) B. w sprawie trybu postępowania w sprawach dotyczących roszczeń za nieprzydzielone akcji (...) S.A. i niewypłacania dywidendy od tej części akcji w związku z weryfikacją okresów pracy górniczej. Na mocy tego zarządzenia stwierdzono, że (...) S.A. uznaje roszczenia z tytułem zaniżonej ilości przydzielonych akcji o wartości nominalnej oraz w związku z tym zaniżonej dywidendy osób, które nabyło prawo do emerytury górniczej (przy uwzględnieniu okresów pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym do dnia 29 września 2004 roku) potwierdzone prawomocną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przy przyznaniu emerytury)

Poleceniem Nr (...) Dyrektora Oddziału (...) B. z dnia 10 czerwca 2011 roku uchylono zarządzenie Nr (...) Prezesa Zarządu – Dyrektora Generalnego (...) S.A. z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie trybu postępowania w sprawach dotyczących roszczeń za nieprzydzielone akcje (...) B. i niewypłacenie dywidendy od tej części akcji w związku z weryfikacją okresów pracy górniczej.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie wobec skutecznie zgłoszonego zarzutu przedawnienia roszczenia na podstawie art. 291 § 1 k.p.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy odniósł się do odmowy zawieszenia postępowania w sprawie, a następnie wskazał, że uprawnienia pracowników komercjalizowanego przedsiębiorstwa do nieodpłatnego i nabycia akcji wynikają z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1397 ze zm.). Z przepisu tego wynika, że uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. Natomiast zbycie akcji odbywa się w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i spółce powstałej w wyniku komercjalizacji (art. 36 ust. 4). Uprawnieni pracownicy mogli skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do

rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Nie złożenie oświadczenia w powyższym terminie powodowało utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1 ustawy).

Dalej podniósł, że zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalenie liczby akcji przypadających na każdą z tych grup, tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników zawarte zostało w wydanym z upoważnienia ww. ustawy rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Na podstawie tego rozporządzenia uprawnieni pracownicy nabywali akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu za łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Zaliczenie uprawnionych pracowników do określonej grupy następuje zaś na podstawie udokumentowanego okresu zatrudnienia, a do komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego i do spółki powstałej w wyniku komercjalizacji należy obowiązek wydania zaświadczeń o okresie zatrudnienia, decydującym o zaliczeniu danego pracownika do odpowiedniej grupy osób uprawnionych pod względem liczby akcji (§ 2 ust. 2). Ustalenie okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników dokonywane było przy tym przy uwzględnieniu współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnienia do celów emerytalnych - § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia, które zostało zastąpione rozporządzeniem z dnia 29 stycznia 2003 roku (Dz. U. Nr 35 poz. 303).

Przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji transporcie obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy pogłębieniu szybów i robotach szybowych, a to na podstawie art. 37 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004r., Nr , poz. 353 ze zm.).

W ocenie Sądu Rejonowego odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do akcji, będącą następstwem niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu nieodpłatnego zbywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową, której podstawę prawną stanowi art. 471 k.c. w zw. z art. 300 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 roku, I PK 291/03, OSNP 2004/23/397).

Za bezsporne uznał, że powód został naliczony do 8 grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce. Na osobę uprawnioną zaliczoną do 8 grupy przypadają 1353 akcje Spółki. Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 do stażu pracy powód zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników, w której przypadają 1903 akcje na pracownika, po konwersji akcji powodowi przysługiwałoby 1702 sztuki.

Według Sądu rejonowego z okoliczności sprawy wynikało, że pozwana spółka dokonała wadliwego ustalenia okresu zatrudnienia powoda, uprawniającego go do nieodpłatnego nabycia akcji spółki, bowiem nieprawidłowo określiła charakter pracy górniczej wykonywanej przez powoda i nie zaliczyła w wymiarze półtorakrotnym okresu pracy wykonywanej przez niego do okresu zatrudnienia uprawniającego do nieodpłatnego nabycia akcji mimo, iż zobowiązywały ją do tego obowiązujące wyżej cytowane przepisy. Zasady ustalania tego okresu wynikały z norm powszechnie obowiązujących, tj. rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników, zmienionego następnie rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku oraz z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z powyższych norm jednoznacznie wynika, iż przy ustalaniu okresów zatrudnienia powoda należało przyjąć okres zatrudnienia w wymiarze półtorakrotnym. Prawidłowe ustalenie okresu zatrudnienia skutkowałoby zatem przyznaniem powodowi 1903, a nie 1553 akcji, po konwersji 1704 i 1211. Po konwersji różnica w należnych powodowi akcjach wynosiła 493 sztuk.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy zajął się analizą instytucji przedawnienia w prawie pracy i ostatecznie podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 stycznia 2011 roku, sygn. akt I PZP 5/10 jak i w uchwale z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie I PZP 1/12, iż w sprawach o odszkodowanie za zaniżoną ilość akcji

do okresu przedawnienia mają zastosowanie przepisy art. 291 § 1 kp. Tym samym Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie o odszkodowanie za zaniżoną ilość akcji uległo przedawnieniu w 2008 roku, bowiem bieg przedawnienia należy liczyć od momentu zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji.

Odnosząc się natomiast do kwestii dywidendy, Sąd Rejonowy opierając się na uchwale Sądu Najwyższego składu 7 sędziów z dnia 26 stycznia 2005 roku III CZP 42/04, OSNC 2005, Nr 9, poz. 149 również uznał, że uległo ono przedawnieniu łącznie z roszczeniem o odszkodowanie za utracone prawo do akcji.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji oddalił powództwo B. B. (1). O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, iż powód wnosząc pozew, mógł być subiektywnie przekonany o słuszności dochodzonego roszczenia, mając na względzie dotychczasową linię orzecniczą Sądu Najwyższego. Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd Rejonowy odstąpił od obciążania powoda od ponoszenia nieuiszczonych kosztów sądowych i przejął je na rzecz Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pełnomocnik powoda, zarzucając mu

I. naruszenie prawa procesowego, to jest:

- art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie dowolnej, jednostronnej i niepełnej oceny przez Sąd Rejonowy zgromadzonego materiału dowodowego i w wyniku tego oddalenia powództwa w związku z błędnym przyjęciem, iż

a) termin wymagalności roszczenia powoda biegł od daty zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji, pomimo, iż powód nie wiedział, iż jego praca jest pracą górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym i uzasadniająca zaliczenie do 10 grupy a nie do 8 grupy uprawnionych pracowników;

b) roszczenie o odszkodowanie z tytułu prawa do nieodpłatnego nabycia akcji jest roszczeniem ze stosunku pracy, pomimo ustalenia przez Sąd Rejonowy, iż uprawnienia do nieodpłatnego nabycia akcji wynika z więzi prawnej uprawnionego pracownika ze Skarbem Państwa a nie z pracodawcą.

- art. 291 § 1 kp poprzez uznanie, iż bez względu czy dochodzone roszczenie jest roszczeniem ze stosunku pracy czy jedynie z nim związanym to przedawnienie następuje na zasadach wynikających z art. 291 k.p. w sytuacji gdy przepis ten odnosi się wyłącznie do przedawnienia roszczeń ze stosunku pracy, gdyż stanowi wprost, że na jego podstawie ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat roszczenia ze stosunku pracy, wobec czego nie można wyklądać go rozszerzająco, iż ma zastosowanie do roszczeń związanych ze stosunkiem pracy takich jak odszkodowanie za utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji;

- art. 291 § 1 k.p. w zw. z art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 442¹ § 1 k.c. przez błędne przyjęcie, iż roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji jest wymagalne w dniu zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji, a nie w dniu kiedy nabył prawo do emerytury górniczej potwierdzone prawomocną decyzją ZUS o przyznaniu emerytury, ewentualnie stało się wymagalne w dniu, w którym powód dowiedział się, iż jego staż pracy na podstawie którego uprzednio został zakwalifikowany do 8 grupy pracowników uprawnionych do nieodpłatnego nabycia akcji, został zaniżony a w związku ze zmianą określania stanowisk i kategorii zaszeregowania pracowników kopalni, powinien on zostać zakwalifikowany do 10 grupy;

- art. 292 k.p. przez pominięcie faktu, iż pozwany dopiero 24.08.2009 r. zweryfikował pracę pracownika i uznał, iż ten wykonywał pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej oraz wydał akt wewnętrzny w postaci zarządzenia Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego (...) S.A. nr (...) z dnia 29.06.2010 r. w sprawie trybu postępowania dotyczących roszczeń za nieprzydzielone akcje (...) S.A. i niewypłacanie dywidendy od tej części akcji w związku z weryfikacją pracy górniczej, czym nastąpiło uznanie niewłaściwe roszczeń pracowników oraz zrzeczenie się w przez pozwanego w sposób dorozumiany;

- art. 295§ 2 k.p. poprzez pominięcie, iż po uznaniu właściwym jak i niewłaściwym roszczeń następuje przerwanie biegu terminu przedawnienia, gdyż uznanie niewłaściwe nie może być cofnięte, ani odwołane, a nawet jeśli roszczenia były przedawnione to również dorozumiane zrzeczenie się pozwanego korzystania z zarzutu przedawnienia powoduje, iż bieg przedawnienia roszczenia rozpoczyna się na nowo;

- art. 117§ 2 k.c. Ew zw. z art. 123 kc § 1 pkt 2 w zw. z art. 300 kp poprzez przyjęcie, że pozwany skutecznie zgłosił zarzut przedawnienia w sytuacji, gdy roszczenie to, nawet przyjmując 3-letni termin przedawnienia, nie było przedawnione z uwagi na uznanie niewłaściwe przez niego roszczeń swoich pracowników i przerwanie biegu przedawnienia poprzez zrzeczenie się w sposób dorozumiany przez pozwanego korzystania z zarzutu przedawnienia. W związku z faktem, iż bieg terminu przedawnienia rozpoczął się od początku, pozwany nie mógł skutecznie zgłosić zarzutu przedawnienia;

- art. 117 § 2 kc w zw. z art. 54 kc w zw. z art. 55 § 1 kc poprzez pominięcie faktu, iż pozwany uznał roszczenie powoda w zakresie odszkodowania za zaniżoną dywidendę i wypłacił mu ją, czym potwierdził istnienie i uznał roszczenie powoda o odszkodowanie za zaniżoną ilość akcji, bowiem dywidenda jest pożytkiem cywilnym z akcji, który należy jest w czasie trwania uprawnienia, natomiast ściślej ujmując uprawnionymi do dywidendy, a więc czystego zysku za dany rok obrotowy, przeznaczonych do podziału są ci, którzy są dla spółki wspólnikami w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku, wobec czego gdyby roszczenie powoda było przedawnione, tym bardziej nienależnym byłyby należne mu pożytki ze względu na fakt, iż roszczenie o pożytki z prawa przedawnia się najpóźniej z przedawnieniem się roszczenia głównego;

- niewyjaśnienie wszystkich, istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności, a w szczególności, w jakich okolicznościach dochodziło do uznania roszczeń niektórych pracowników na etapie przedsądowym i wypłacenia im odszkodowań oraz niewyjaśnienia czy takie działanie polegające na odmiennym traktowaniu osób znajdujących się w takiej samej sytuacji nie stanowią niczym nieuzasadnionej dyskryminacji niektórych pracowników, oraz czy te działania nie naruszają zasad współżycia społecznego.

Mając powyższe na uwadze, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 11.240,40 zł.

z ustawowymi odsetkami od dnia 14.02.2012 r. do dnia zapłaty ewentualnie

o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wniósł również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych za obie instancje.

Na postanowienie zawarte w punkcie drugim wyroku zażalenie wniósł pozwany, zarzucając mu naruszenie

- art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 11 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.) - poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy wszystkie przesłanki warunkujące zasądzenie od strony przegrywającej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego zostały spełnione, ponieważ dochodzone przez powoda roszczenie zostało w całości przez Sąd oddalone,

- art. 102 k.p.c — poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące nie obciążaniem powoda zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego, pomimo braku szczególnych przesłanek warunkujących odstąpienie przez Sąd od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy w sytuacji, gdy roszczenie dochodzone przez powoda zostało w całości przez Sąd oddalone oraz poprzez wadliwe przyjęcie, iż zmiana dotychczasowej linii orzeczniczej w zakresie stosowanych zasad zasądzenia odszkodowania dochodzonego przez powoda, w tym stosowania okresu przedawnienia do tego typu roszczeń jest wystarczającą przesłanką dla odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy i nie obciążania powoda zwrotem kosztów zastępstwa procesowego.

W związku z powyższym, skarżący wniósł o zmianę postanowienia zawartego w punkcie drugim wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydział Pracy poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty w wysokości 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie pozwanego pełnomocnik powoda wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Oceniając zasadność zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. podnieść przede wszystkim należy, że zarzut ten winien zostać w apelacji skonkretyzowany. Tymczasem apelujący ograniczył się do sformułowania powyższego zarzutu i nie wskazał, w czym upatruje błędu Sądu Rejonowego, to jest które dowody Sąd ten ocenił błędnie i dlaczego, które pominął, pomimo wniosku o ich dopuszczenie, czy też które winien dopuścić z urzędu i dlaczego. W świetle tego zarzutu należy podkreślić, że ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy zostały poczynione na podstawie całości materiału dowodowego zaprezentowanego przez strony, które działały w procesie przez profesjonalnych pełnomocników. Pełnomocnicy stron, znający rozkład ciężaru dowodowego, winni w postępowaniu przed Sądem Rejonowym przedstawiać nie tylko fakty i twierdzenia, ale także dowody na ich poparcie. Powyższe wynika z art. 3 k.p.c., który stanowi, że strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody, a także z art. 232 k.p.c., w myśl którego po pierwsze, strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, po drugie zaś, Sąd może dopuścić dowód nie wskazany przez stronę. Przepisy powyższe są wyrazem zasady wyjaśnienia w procesie prawdy materialnej, wyjaśnienia jej przez strony procesu zgodnie z zasadą kontradyktoryjności. Zgodnie zaś z zasadą kontradyktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd są dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Art. 3 k.p.c. zobowiązuje strony zarówno do wyjaśnienia okoliczności sprawy (ciężar przytoczenia) i przedstawienia dowodów na tę okoliczność (ciężar dowodu), jak również nakłada na nie obowiązek mówienia prawdy. Działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest – po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. – dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1998 roku, II UKN 182/98, OSN 1999, nr 17, poz. 556). Wykrycie prawdy przez sąd ogranicza się zatem w zasadzie do: przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony, bowiem na nich spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.), możliwości udzielenia stronom i uczestnikom postępowania występującym bez adwokata lub radcy prawnego potrzebnych pouczeń co do czynności procesowych (art. 5 k.p.c.) i ewentualnego dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony (art. 232 k.p.c.).

Przechodząc do analizy kolejnych zgłoszonych zarzutów a dotyczących naruszenia art. 291 § 1 kp i art. 118 kc w zw. z art. 471 kc wskazać należy, iż wcześniej Sąd Okręgowy w tożsamych sprawach przyjmował 10-letni termin przedawnienia uznając, iż żądanie odszkodowania z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki skierowane przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) nie jest „roszczeniem ze stosunku pracy” w rozumieniu art. 291 § 1 k.p., i nie podlega przedawnieniu według tego przepisu.

W judykaturze do niedawna prezentowany był bowiem pogląd, że roszczenia odszkodowawcze pracowników przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) oparte na przepisach prawa cywilnego, a więc mających zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy na mocy art. 300 k.p., przedawniają się według reguł określonych w przepisach Kodeksu cywilnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 maja 2009 r., I PK 13/09, OSNP 2011, nr 1-2, poz. 4; z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009, nr 1-2,

W maju i czerwcu 2012 roku zapadły na tle tożsamych stanów faktycznych odmienne wyroki Sądu Najwyższego, w których ten stanął na stanowisku, iż w zakresie przedawnienia do tego rodzaju roszczeń ma zastosowanie przepis art. 291 kp . (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496).

Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2012 roku wydanym w analogicznej sprawie przeciwko temu samemu pracodawcy – sygn. akt I PK 71/12 Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „czy roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p., czy na podstawie art. 118 k.c. w związku z art. 471 k.c.?”

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy podniósł, iż zagadnienie to dotyczy stosowania odpowiednich przepisów o przedawnieniu w odniesieniu do roszczenia pracownika skierowanego przeciwko pracodawcy (obecnemu lub byłemu) o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji pracowniczych, która została spowodowana przez działania (zaniechania) pracodawcy.

W szczególności rozstrzygnięcia wymaga, czy roszczenie to, dla którego podstawę materialną stanowią niewątpliwie przepisy prawa cywilnego (przede wszystkim art. 471 k.c.), przedawnia się według przepisów Kodeksu pracy (w szczególności art. 291 § 1 k.p.), czy też Kodeksu cywilnego (art. 118 k.c.). Sąd Najwyższy podkreślił nadto w uzasadnieniu tegoż postanowienia, iż odpowiedź na to pytanie będzie miało zasadnicze znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w rozpoznawanej sprawie, ale także innych podobnych spraw, o analogicznych stanach faktycznych, w których uwzględnienie albo oddalenie powództwa o odszkodowanie zależy między innymi od przyjęcia trzyletniego (art. 291 § 1 k.p.) lub dziesięcioletniego (art. 118 k.c.) okresu przedawnienia. Będzie mieć także znaczenie dla rozwoju prawa, ponieważ uporządkuje kwestie związane z treścią pojęcia „roszczenia ze stosunku pracy” (w rozumieniu art. 291 § 1 k.p.).

Sąd Najwyższy podniósł, iż być może należałoby zrewidować dotychczasowe rozumienie pojęcia „roszczenie ze stosunku pracy”, poszerzyć jego treść normatywną i przyjąć, że kwestia przedawnienia roszczeń w stosunkach między pracodawcą i pracownikiem (także tych tylko „związanych ze stosunkiem pracy”) jest kompleksowo

uregulowana w Kodeksie pracy, a w związku z tym w stosunkach tych w ogóle nie jest potrzebne odwoływanie się do regulacji Kodeksu cywilnego (np. art. 118 k.c.).

Udzielając odpowiedzi na przedstawione powyżej zagadnienie prawne Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie I PZP 1/12 (niepubl.) ostatecznie stanął na stanowisku, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podniósł m.in. że obowiązki pracodawcy w zakresie procedury nieodpłatnego udostępniania akcji wynikają ze stosunku pracy, bowiem mają samodzielną podstawę w ustawie i w tym znaczeniu są niezależnie od umowy zawieranej przez Skarb Państwa z pracodawcą dla realizacji prawa pracowników do akcji. Uzasadnione jest zatem w ocenie Sądu Najwyższego ostatecznie orzecznictwo przyjmujące, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496). Ogólna zasada, że to podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia sprawdza się więc dopiero po odpowiedzi na pytanie, z jakiego stosunku prawnego roszczenie wynika, a zatem jaka podstawa prawna stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej.

Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązki pracodawcy wobec pracownika (byłego pracownika) mają swoją podstawę w art. 36 i 38 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Obowiązek pracodawcy nie jest tu przypadkowy, stąd nieuzasadnione jest twierdzenie, że występuje tylko „przy okazji istnienia stosunku pracy”. To, że z mocy przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji powstaje między uprawnionym a Skarbem Państwa oraz prywatyzowaną spółką stosunek prawny o charakterze cywilnym nie oznacza, że niweluje on zwykle obowiązki pracodawcy wobec pracownika, przewidziane z mocy ustawy i rozporządzenia. Składają się one na treść stosunku pracy i wynikają z uprzedniego zatrudnienia. Ich legitymacji nie stanowi zlecenie jakie pracodawca zawiera ze Skarbem Państwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę podzielił ostatecznie pogląd prawny wyrażony w opisanej wyżej uchwale i uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, iż do roszczenia powoda ma zastosowanie 3-letni okres przedawnienia wynikający z art. 291 k.p. a nie jak tego chce apelujący 10-letni okres przedawnienia wynikający z treści art. 118 k.c.

Jeśli chodzi o zakwestionowaną przez apelującego kwestię daty wymagalności, o której mowa w cytowanym przepisie Sąd Okręgowy podzielił w tym zakresie poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w tożsamych sprawach (I PK 211/11 oraz I PK 213/11), w których ten uznał, iż bieg terminu przedawnienia należy liczyć od chwili zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego nabycia akcji ze Skarbem Państwa, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce w dniu 2 marca 2005 roku. To właśnie od tej daty roszczenie powoda stało się wymagalne, a nie od dnia kiedy powód nabył prawo do emerytury górniczej. To powód powinien sam „najlepiej” wiedzieć, że był zatrudniony na górniczym stanowisku pracy, a zatem nie był pozbawiony możliwości zaskarżenia wadliwego świadectwa pracy lub niewydania mu właściwego zaświadczenia o okresach pracy górniczej dla celów emerytalnych, a następnie dla celów nabycia należnej mu liczby akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego. Powód dla dochodzenia swoich roszczeń nie musiał oczekiwać na weryfikację pracownika czy zawarcie protokołu dodatkowego do zakładowego układu zbiorowego pracy nr 34 z dnia 27 października 2006 r. To zatem już z dniem nabycia przez powoda akcji pracowniczych, czyli z dniem 2 marca 2005 roku rozpoczął bieg 3-letni termin przedawnienia tego roszczenia przewidziany art. 291§1 k.p. Roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji uległo wobec powyższego przedawnieniu z dniem 2 marca 2008r. , tak jak to wskazał Sąd Rejonowy.

Nie jest też zasadny zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 292 k.p. przez pominięcie faktu, że pozwany dopiero w dniu 24 sierpnia 2009 r. zweryfikował pracownika, następnie wydał akt wewnętrzny w postaci zarządzenia Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego (...) S.A. nr (...) z dnia 29.06.2010 r. w sprawie trybu postępowania dotyczących roszczeń za nieprzydzielone akcje (...) S.A. i niewypłacanie dywidendy od tej części akcji w związku z weryfikacją pracy górniczej, czym nastąpiło uznanie niewłaściwe roszczeń pracowników oraz zrzeczenie się w sposób dorozumiany zarzutu przedawnienia.

Z tym zarzutem łączy się również zarzut naruszenia art. 295 § 2 kp a dotyczący pominięcia , iż po uznaniu właściwym jak i niewłaściwym roszczeń następuje przerwanie biegu terminu przedawnienia, gdyż uznanie niewłaściwe nie może być cofnięte ani odwołane, co spowodowało iż bieg przedawnienia roszczenia rozpoczyna się na nowo.

Zgodnie z treścią art. 295§1 k.p. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed właściwym organem powołanym do rozstrzygania sporów lub egzekwowania roszczeń przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, jak również przez uznanie roszczenia. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

Z treści zarządzenia Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego (...) S.A. z dnia 29 czerwca 2010 r. nr (...) nie sposób wywieść wniosku, że pozwany uznał roszczenie powoda. Uznanie roszczenia może przybrać formę uznania właściwego, czyli nie uregulowanej odrębnie umowy, ustalającej co do zasady i zakresu istnienia lub nie istnienia jakiegoś stosunku prawnego, ugody, a także uznania niewłaściwego. Przez to ostatnie należy rozumieć każde zachowanie się dłużnika,

stanowiące wyraz jego świadomości o istnieniu roszczenia, usprawiedliwiającej bierność wierzyciela. Natura prawna uznania niewłaściwego wywoływała do niedawna spory, jednakże w orzecznictwie ostatecznie przeważał pogląd, że jest ono oświadczeniem wiedzy, a nie oświadczeniem woli dłużnika, co oznacza, iż jest ono jedynie uzewnętrznieniem stanu świadomości dłużnika, z którym ustawa łączy skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia, nie można mu jednak stawiać wymagań identycznych z tymi, które stawiane są oświadczeniom woli. Odnosząc się do twierdzeń pełnomocnika powoda w zakresie wywołania przez oświadczenie pozwanego skutków określonych w art. 295 § 1 pkt 2 k.p., tj. przerwy biegu przedawnienia, stwierdzić należy, iż oświadczenie wiedzy, czyli zewnętrznie wyrażone przeświadczenie o istnieniu roszczenia, może wywołać wyżej wskazany skutek dopiero wówczas, gdy jednoznacznie potwierdza istnienie skonkretyzowanego długu. Bieg przedawnienia uznanego roszczenia przerywa się bowiem tylko w granicach określonych uznaniem, które wymaga powzięcia przez wierzyciela wiadomości o złożonym przez zobowiązanego oświadczeniu wiedzy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 roku, I CSK 457/09; Biul. SN 2010/4/14 oraz z dnia 24 lutego 1970 roku, II PR 5/70 LEX nr 6679).

Oceniając zarzut pełnomocnika powoda z tego punktu widzenia nie można uznać, aby tak skonkretyzowane uznanie długu przez pozwanego nastąpiło w analizowanym zarządzeniu z dnia 29 czerwca 2010 roku. Tym samym skoro nie nastąpiło uznanie długu, nie może być mowy o naruszeniu art. 295 § 2 kp.

Sąd Okręgowy uznał, iż nieuprawnionym jest również podnoszony przez pełnomocnika powoda wywód co do zrzeczenia się przez pozwanego korzystania z przedawnienia, którego zaistnienie wywodzi z faktu wydania ww. Zarządzenia (...) z dnia 29 czerwca 2010 r.

Zgodnie bowiem z treścią art. 292 k.p. roszczenia przedawnionego nie można dochodzić, chyba że ten, przeciwko komu roszczenie przysługuje, zrzeka się korzystania z przedawnienia; zrzeczenie dokonane przed upływem przedawnienia jest nieważne. Treść powyższego przepisu pozwala jednoznacznie stwierdzić, iż zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest jednostronną czynnością prawną, do skuteczności której wystarczające jest złożenie oświadczenia woli przez zobowiązanego innej osobie – uprawnionemu (art. 61 k.c.), przy czym może ono nastąpić dopiero po upływie terminu przedawnienia. Zrzeczenie się dokonane przed upływem tego terminu nie wywołuje skutku prawnego ze względu na brak kompetencji dłużnika do dokonania tej czynności prawnej. Ponadto przyjęcie, że uznanie roszczenia zawiera także zrzeczenie się korzystania z przedawnienia, możliwe byłoby wówczas, gdyby z treści lub okoliczności, w jakich oświadczenie zostało złożone, wynikało w sposób niewątpliwy, że taka jest rzeczywista wola pozwanego (np. pertraktacje dłużnika z wierzycielem na temat rozłożenia długu na raty, zawarcie umowy nowacyjnej, zawarcie ugody sądowej lub pozasądowej) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004 roku, V CK 620/03, Legalis). Tymczasem stanowisko procesowe pozwanej Spółki w toku całego postępowania przed sądem, nie stwarza w żadnym razie podstawy do wnioskowania o istnieniu woli pozwanego, ukierunkowanej na zrzeczenie się przedawnienia. Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest czynnością prawną, w której dłużnik dysponuje swoim prawem podmiotowym, a zatem ten kto takiej czynności dokonuje, musi mieć wolę zrzeczenia się tego uprawnienia. Zrzeczenie musi być więc świadome i celowe. Nie świadczy o tym także, jak chce strona pozwana, uznanie przez pozwanego części roszczenia (w zakresie wypłaty dywidendy od utraconych akcji). Należy podnieść, że uznanie roszczenia uczynione po upływie terminu przedawnienia, nie może być utożsamiane ze zrzeczeniem się zarzutu przedawnienia. Uznanie wywołuje skutki prawne w postaci przerwy biegu przedawnienia, jedynie przed upływem terminu przedawnienia. Zrzeczenie się zaś zarzutu przedawnienia jest możliwe jedynie co do roszczeń, do których upłynął już termin przedawnienia. Należy podnieść, że z dorozumianym oświadczeniem woli mamy do czynienia tylko wówczas, gdy wynika ono logicznie z określonego zachowania się. Chodzi o to, aby zamiar złożenia takiego oświadczenia woli wynikał w sposób niewątpliwy z towarzyszących mu okoliczności. W będącej przedmiotem osądu sprawie nie ulega wątpliwości, że pozwany nigdy nie miał zamiaru zrzeczenia się przysługującego mu zarzutu przedawnienia co do wypłaty odszkodowania za utracone akcje, skoro konsekwentnie taki zarzut podtrzymywał zarówno na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego jak i drugoinstancyjnego.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako nieuzasadnioną.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art.98 k.p.c. oraz przepisów §6 pkt 5 w zw. z §11 ust.1 pkt 2 i §12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr z 2013 poz. 460)

Zażalenie pozwanego jako nieuzasadnione podlega również oddaleniu.

Ma rację skarżący, iż zgodnie z uregulowaną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy zawarty jest w art. 102 k.p.c. i stanowi on, iż sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. W ten sposób ustawodawca – w określonych okolicznościach – przyznał prymat zasadzie słuszności, nie sprecyzował jednak pojęcia „wypadku szczególnie uzasadnionego” i nie podał jego przykładów, podobnie jak nie uczynił tego w innych przepisach kodeksu postępowania cywilnego, w których odwołał się do takich lub podobnych przypadków (np. art. 134 § 1, art. 169 § 4, art. 320, 424¹ § 2 i art. 554 § 1).

Z tego względu ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości.

Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma zatem charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 roku, III CZ 10/12, Biuletyn SN 2012, nr 4, s. 7).

odstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią więc konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe.

Odnosząc powyższe do analizowanej sprawy podnieść należy, iż Sąd Okręgowy przekonuje argumentacją Sądu I instancji, iż za szczególne okoliczności, o których mowa w powołanym przepisie można uznać w rozważnym stanie faktycznym zmianę linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia roszczeń z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji.

Nie można zgodzić się z argumentacją pozwanej, że zmiana linii orzeczniczej w tym zakresie zarysowała się już od co najmniej 2010 roku, ponieważ pozwana powołuje się na orzeczenie dotyczące naruszeń obowiązków pracodawcy wynikających ze stosunku pracy w sytuacji, gdy zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 27 stycznia 2009 roku w sprawie sygn. II PK 145/08, roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji nie ulegało przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. Taka była też dotychczasowa linia orzecznicza Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb.

Ponieważ w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiło się odmienne rozstrzygnięcie tego samego zagadnienia (por. wyroki z 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11 oraz z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11), mając na uwadze potrzebę wyjaśnienia przedstawionych wątpliwości prawnych, ich duże znaczenie dla praktyki oraz postulat zapewnienia jednolitości orzecznictwa w podobnych sprawach, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2012 roku wydanym w sprawie I PK 71/12 zwrócił się do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie w składzie powiększonym zagadnienia prawnego: „czy roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do akcji ulega przedawnieniu na podstawie przepisu art. 291 k.p. czy też art. 118 k.c. Dopiero w dniu 21 listopada 2012 roku w sprawie sygn. akt I PZP 1/12 zapadła uchwała 7 sędziów

Sądu Najwyższego przesądząca 3-letni okres przedawnienia roszczeń o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji.

Sąd Okręgowy podziela także w tym miejscu pogląd Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrażony w sprawie VI ACa 351/12, LEX nr 1220716, w której ten przyjął, iż szczególną okolicznością wskazaną w art. 102 k.p.c. może być precedensowy charakter rozpoznawanej sprawy, albo też zmiana stanu prawnego zaszła w trakcie procesu. Taką szczególną okolicznością mogą być też rozbieżności w obowiązującym orzecznictwie.

Przenosząc powyższe na grunt analizowanej sprawy należy podkreślić, iż wszystkie orzeczenia zmieniające dotychczasową linię orzeczniczą zapadły po wytoczeniu powództwa przez powoda. W tej sytuacji należy zgodzić się ze stanowiskiem pełnomocnika powoda zawartym w odpowiedzi na zażalenie, iż powód mógł być w dacie wnoszenia pozwu subiektywnie przekonany o zasadności swego roszczenia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 roku, III PR 78/79, OSP 1980/11/ 196).

Wypada zaznaczyć, iż sposób skorzystania z przepisu art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym Sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępnie – a jeśli tak, to w jakim zakresie – od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór.

Reasumując Sąd Rejonowy stosując przepis art. 102 k.p.c. i nie obciążając obowiązkiem zwrotu kosztów procesu powoda nie dopuścił się naruszenia powyższego przepisu i prawidłowo go zastosował przyjmując, iż w rozpoznawanej sprawie występuje sytuacja uzasadniająca odstępnie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt „2” sentencji.

Sąd Okręgowy nie obciążył pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego uznając, iż charakter sprawy uzasadniał zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. zarówno wobec strony powodowej (w pierwszej instancji), jak i pozwanej.